

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Luku on strategisesti keskeinen, mutta kaipaa ajantasaisia tilastotietoja ja konkreettisia mittareita. Ehdotetaan, että jokaiselle päämäärälle asetetaan 3–5 mitattavaa tavoitetta, kuten tuottajahintojen nousu, ruokaviennin arvon kolminkertaistaminen, pk-yritysten liikevaihdon kasvu ja työhyvinvoinnin parantuminen. Ilmastovaikutuksia koskevien mittarien osalta on tärkeää korostaa, että mittausmenetelmien tulee perustua kansainvälisiin standardikehyksiin (Standardisarja ISO14000?).

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuus on hyvin kuvattu, mutta nykytilan määrällistä analyysiä tulisi täydentää. Ehdotetaan, että asetetaan konkreettisia tavoitteita, kuten tuotantopanosten omavaraisuusasteen nostaminen 80 %:iin (?) vuoteen 2040 mennessä ja hajautetun uusiutuvan energiantuotannon kasvattaminen lähtötilanteesta esim. 20 %:lla maataloussektorilla. Lisäksi tulisi huomioida alueellisen omavaraisuuden merkitys ja kotitalouksien oma varautuminen kriisitilanteisiin viranomaisten informaation perusteella.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Biotalous tulisi mainita tavoitteissa laajemmin. Ehdotetaan, että lukuun 3.3. lisätään "Luonnon monimuotoisuus on lisääntynyt maatalous- ja luonnonympäristöissä, ja vesistöjen ravinnekuormitus on vähentynyt. Ruuantuotanto tukee kestävästä vesitaloutta ja käyttää luonnonvaroja resurssiviisaasti."

Strategian painotus luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon on oikea, mutta toimenpiteiden seuranta edellyttää yhtenäisiä mittaustapoja. Ehdotetaan, että Suomi edellyttää kansainvälisten mittausstandardien käyttöönottoa maatalouden ja ruokajärjestelmän päästöjen seurannassa. Lisäksi turvapeltoihin liittyvissä toimenpiteissä tulee korostaa oikeudenmukaista siirtymää ja tukea viljelijöille, joiden elinkeinorakennetta muutetaan vähäpäästöisemmäksi.

Tavoitteille, kuten luonnon monimuotoisuuden lisäämiselle ja vesistökuormituksen vähentämiselle, on syytä asettaa selkeitä mitattavia indikaattoreita.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Luku on tärkeä strategian hyväksyttävyyden ja vaikuttavuuden kannalta. Ravitsemukselliset ja kulttuuriset näkökulmat tulisi kytkeä vahvemmin mitattaviin tavoitteisiin. Ehdotetaan, että asetetaan määrälliset tavoitteet esimerkiksi kasvipohjaisten tuotteiden käytön kasvulle. Samalla voidaan kehittää 'onnellisen ruoan' mittaristo (ravintoarvosäältä, turvallisuus, maku), joka tarkastelee hyvinvointia tuottajien, kuluttajien ja ympäristön näkökulmista.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Kehitettävät valmiudet -osio antaa hyvät suuntaviivat, mutta sen toteutus kaipaa konkretiaa ja seurantamittareita. Ehdotetaan, että strategiaan lisätään numeerisia tavoitteita, kuten ruokaketjun TKI-investointien kasvattaminen 30 %:lla lähtötilanteesta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi osaamisen kehittämisen kohdassa tulisi korostaa poikkitieteellisyyttä – teknologian ohella myös käyttäytymistieteet ja kulttuuriset tekijät ovat välttämättömiä ruokajärjestelmän uudistamisessa. Makua, ruokaturvallisuutta ja prosessihygieniaa ei tule unohtaa. Alan koulutusta tulee kehittää näillä painopistealueilla.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Strategian johdanto on selkeä ja ajankohtainen, mutta se kaipaa tarkempaa määrällistä nykytilakuvausta. Suositellaan lisäämään numeerisia tietoja esimerkiksi ruokasektorin BKT-osuudesta, viennin arvosta, maatalousyrittäjien keski-ikästä, ruokahävikin määrästä ja ruokajärjestelmän päästöistä suhteessa Suomen kokonaispäästöihin. Tämä konkretisoisi lähtökohdat ja antaisi paremman pohjan strategian vaikuttavuuden seurannalle.

Junkkari Terhi
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy - Elintarviketeknologian ja
ruokaturvallisuuden tutkimusryhmä / Gun Wirtanen ja Terhi Junkkari